

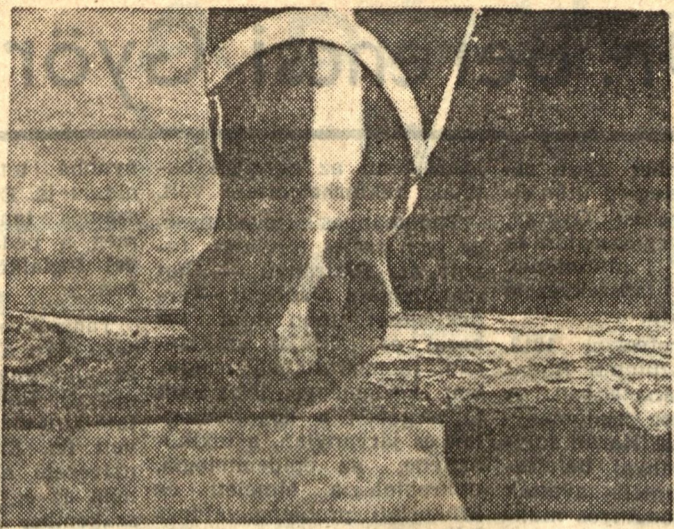
SZEGEDI EGYETEM

A SZEGEDI FELSOOKTATASI
INTÉZMÉNYEK LAPJA

XXV. évfolyam. I. szám

1987. február 9.

Ára: 2,30 Ft

Lörinczy Attila felvétele

Díszdoktoravatás a JATE-n

Kiemelkedő tudományos munkásságuk és az egyetemhez fuzódó kapcsolataik elismeréseként a József Attila Tudományegyetem díszdoktorává avatták Fritz Peter Schäfer, a Werner von Siemens-gyűrűvel kitüntetett professzort, a Göttingeni Max-Planck Intézet Lézerezeti Osztályának vezetőjét és Straub F. Bruno kétszeres Kossuth-díjas akadémikust, a Magyar Tudományos Akadémia alelnökét.

A JATE központi épületének aulájában 1986. december 15-én tartott ünnepségen a Himnusz elhangzása után Csákány Béla rektor köszöntötte a megjelenteket, köztük Koncz Jánost, a megyei pártbizottság titkárát, Székely Sándort, a szegedi városi pártbizottság első titkárát, Müller Józsefnét, a szegedi városi tanács elnökhelyettesét, továbbá Pusztai Jánost, a Művelődési Minisztérium osztályvezetőjét, valamint Ulrike Tontsch-Beckert, az NSZK budapesti nagykövetségének kulturális attaséját.

A rektor bejelentette, hogy az egyetemi tanács egyhangú határozata alapján avatják honoris causa doktornak a nemzetközi tudományos rangot kivívott két professzort. Munkásságukat Bartók Mihály, a Természetudományi Kar dékánja ismertette. Fritz Peter Schäfer 1931-ben született Bad Hersfeldben. Fizikusi diplomáját a marburgi egyetemen 1957-ben szerezte, ugyanitt doktorált három évvel később. A marburgi egyetem fizikai-kémiai tanszékének vezető professzora 1969-ben lett, majd a következő esztendőben elfoglalta jelenlegi tiszteit, a Göttingeni Max-Planck Intézet vezetőjének posztját. Schäfer professzor számos tudományos társaság tagja, több magas kitüntetés tulajdonosa: 1984-ben kapta meg az NSZK-ban elérhető egyik legjelentősebb tudományos kitüntetését, a Werner von Siemens-gyűrűt. A bonyolult szerves molekulák kvantumkémiajának témakörében végezte tudományos vizsgálatait. Számos, igen fontos adalékkal szolgált a vékony rétegekbe ágvazott festék-molekulák viselkedését illetően. A lézerezési klasszikusai között számon tartott dolgozatát a festéklezer felvezetéséről 1966-ban közölte. Eredményei alapján

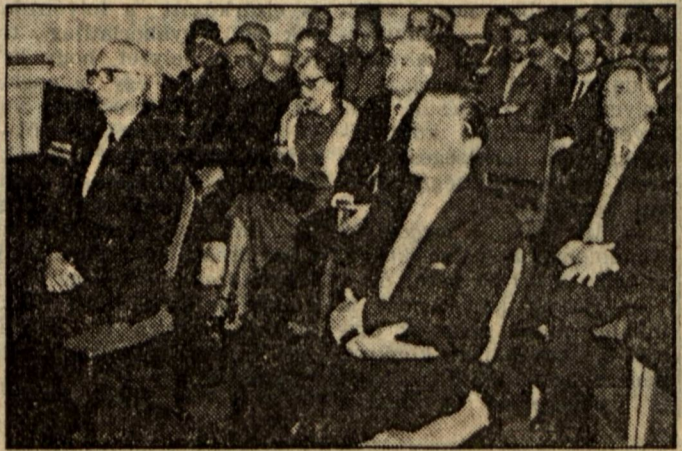
a témakör egyik legismertebb szakértője a világon. A JATE Kísérleti Fizikai Intézetével 1978 óta van szoros munkakapcsolata. A közös végzett kutatások célja: a lehető legrövidebb időtartamú lézer impulzusok létrehozása az ibolyántúli tartományban, melyet röntgenlézer gerjesztésére lehet használni. Ennek eredményeként lehetővé válna angstrom nagyságú tárgyak fényképezése, forradalmasodhatna a félvázoló gyártása. A röntgenlézert kizárólag békés célokra használnák. A Schäfer professzor vezette intézet az együttműködés keretében sok segítséget nyújt a szegedi egyetemnek.

Straub F. Bruno 1914-ben született Nagyváradon. A szegedi tudományegyetem orvosi, majd természetudományi karán tanult, fél évszázada itt szerezte meg vegyész diplomáját. Biokémiai kutatásait Szentgyörgyi Albert mellett kezdte meg. 1945–1949 között a szegedi tudományegyetem biokémia tanára, majd a Budapesti Orvostudományegyetem tanára, az orvosi vegytan intézet igazgatója lett 1959-től egyidőre az MTA Biokémiai Intézetének igazgatóját is vállalta. A hazai biológiai tudomány egészének fejlesztésében és nemzetközi elismertetésében, a szegedi tudományegyetem ilyen irányú fejlesztésében is kiemelkedő érdemei vannak.

Straub F. Bruno akadémikus elsősorban az enzimek keletkezésének kutatásával, az izomműködéssel, a sejtlégzéssel és a fehérjeszintézissel foglalkozik. Munkássága a nemzetközi élet kimagasló egyéniségévé tette. A Magyar Tudományos Akadémia alelnöke több tudományos társaság és nemzetközi akadémia tagja. Kitüntetései között van a Kossuth-díj két fokozata és a Magyar Népköztársaság Erdemérem. Straub F. Bruno ötven esztendő oktató-kutató munkájának méltó elismerése a természettudományok tiszteletbeli doktora cím.

A honoris causa díszdiplomát Csákány Béla rektor nyújtotta át a professzoroknak, akiket az egyetemi tanács tagjai kézfogással a JATE díszdoktoraivá fogadtak. Az ünnepség végén az Egyetemi Enekkar elénekelt a Szózatot.

U. I.

A két díszdoktor: balról Straub F. Bruno, mellette Fritz Peter Schäfer (fotó: Kun Sándor)

Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem?

Emlékezés a Nobel-díjas tudós tiszteletére

A tavalyi év októberében elhunyt Nobel-díjas magyar tudós, Szent-Györgyi Albert szellemét, munkásságát idézték meg 1986. december 15-én a Szeged Megyei Városi Tanács, a Szegedi Akadémiai Bizottság a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a József Attila Tudományegyetem által rendezett közös emlékülésen, melyet az egyetem központi épületének aulájában tartottak.

A jelenlevők egyperces néma felállással adóztak a világhíró professzor emlékének, majd Szilárd János, a SZOTE rektora mondott megnyitó beszédet, melyben Szent-Györgyi Albert életútjának főbb állomásait ismertette, különös tekintettel arra a tizenöt esztendőre, amelyet városunkban töltött. A szegedi egyetemre 1930. szeptemberében Klebelsberg Kunó miniszter meghívása alapján került, a C-vitamin felfedezéséért 1937. október 28-án orvosi Nobel-díjat kapott. Jelentős szerepet játszott abban, hogy amikor 1932–33-ban — az új vallás — és közoktatási miniszter, Hóman Bálint központossági teóriája alapján, melynek egyebként a vidéki egyetemek sok tanzsége esett áldozatul — a szegedi egyetem orvoskarát meg akarták szüntetni, a város és az egyetem tiltakozása eredményel járt, s a szegedi orvoskar fönmaradt. A szegedi egyetemnek — mely a mai JATE és SZOTE közös jogelődje — dékánja és rektora volt; 1938-ban a Természetudományi Karon, 1973-ban a Szegedi Orvostudományi Egyetemen avatták díszdoktornak. Számos szálal kötődött és kötődik városunkhoz és annak egyetemeihez. Természetes tehát, hogy a Szegedi Orvostudományi Egyetem fel kívánja venni egykori dékánjának, rektorának nevét. Az emlékülésen Szilárd János rektor a

nyilvánosság előtt is bejelentette, hogy az egyetem tansí tanácsa megvette az első, kezd-

előben Papp Gyula, a városi tanács elnöke Szent-Györgyi Albert és Szeged kapcsos-

kis vidéki magyar várost, ahol korábban nem csupán róla, de még Magyarországról sem (vagy csak alig valamit) hallottak. Őszintén szót a tudós professzor politikai munkásságát bemutatva arról is, hogy a hidegháború idején kritikussá vált kapcsolata Magyarországgal, később azonban ez a kapcsolat normalizálódott, majd egyre bensőségebbé vált. Bizonyítja ezt Szent-Györgyi Albert számos ismert nyilatkozata mellett az is, hogy élete utolsó évtizedeiben több ízben hazalátogatott; utoljára 1978-ban, a Szent István Koronáját kísérő amerikai küldöttség tagjaként. 1983-ban magas állami kitüntetésben részesült: az Elnöki Tanács a Magyar Népköztársaság rubinokkal ékesített Zászlórendjét adományozta neki.

A további előadásokban Guba Ferenc egyetemi tanár, a SZOTE Biokémiai Intézetének igazgatója Szent-Györgyi Albert biokémiai munkásságát, Kapuy Ede egyetemi tanár, a JATE Elméleti Fizika Tanszékének vezetője pedig egybevet közt Szent-Györgyi amerikai kutatásait és fizikai jellegű eredményeit elemezte. Bagdy Dániel címzetes egyetemi tanár, a volt közvetlen munkatárs személyes jellegű emlékeit elevenítette fel.

Az emlékülés zárszavát Csákány Béla, a JATE rektora mondta. Hangsúlyozta, hogy Szent-Györgyi Albert — bár életének felét Magyarországtól távol töltötte — magyar géniusz volt és marad. Egyéniségéről szólv a tudós polihisztóri alkatát emelte ki, azt az elmét, amely az anatómiától az elméleti fizikáig, a költésztől a politikáig mindenben nagy jártasságot tanúsított, s jelentőset, maradandót alkotni tudott.

S. I.

„Ismeretes, hogy az öt magyar orvostudományi egyetem közül négy — a debreceni, a pécsi, a szegedi és a budapesti orvostovábbképző Egyetem — nem hírneves személyiségről nevezetett el. Az egyetlen orvosegyetem a budapesti, amely egy korszakos jelentőségű magyar orvos, Semmelweis Ignác nevét viseli. Furcsa eredményre jutunk, ha ily szempontból megvizsgáljuk a többi magyar felsőoktatási intézményt is. Kiderül, hogy a 26 magyar egyetem (beleértve az egyetemi szintű főiskolákat is) közül mindössze nyolc, a 32 magyar főiskola közül pedig 16 viseli nevében valamely honi vagy külföldi híresség nevét. Rendszerező elvet vagy logikát azonban nehezen lehet felfedezni a névválasztásban, hiszen a „névadók" nagyon vegyes „társaságot" alkotnak. Szerepel köztük hat költő (olyanok is, akik még jóindulattal sem sorolhatók a magyar költészet első vonalába például Janus Pannonius, Bessenyei Györggy), szerepel külföldi politikus (Ho Si Minh), magyar munkásmozgalmi vétértanú (Kilián Györggy), s érdekes módon csak kevés tudós — márpedig az úgynevezett logikusnak, hogy az egyetemet és főiskolákat, mint a tudományos élet központjait elsősorban vezető tudósainkról, esetleg legnevesebb történelmi személyiségeinkről nevezük el. (Kossuth Lajos például két felsőoktatási intézménynek is névadója, a debreceni tudományegyetemnek és a szentendrei katonai főiskolának. Hiába keressük azonban a névadók között István, Mátyás vagy Nagy Lajos királyainkat — pedig ez utóbbi személyéhez fűződik az első magyar egyetemnek, a pécsinek megalapítása —, vagy éppen Rákóczi Ferenc fejedelemnek nevét.)

Ezért öröndetes, hogy a Szegedi Orvostudományi Egyetem tanácsa úgy határozott: hivatalos formában kezdeményezi, hogy az intézmény volt dékánjának, rektorának nevét vehesse fel, hiszen Szent-Györgyi Albert szegedi munkássága, kutatásai eredményeképp szegedi professzorként részesült abban a kitüntetésben, amely mindmáig a nemzetközi tudományos élet legreprezentatívabb elismerésének számít. (A többi Nobel-díjas magyar, illetve magyar származású tudós a díj „elnyerésekor" már nem volt magyar állampolgár.) Minden hasonló névadományozás az Elnöki Tanács jogkörébe tartozik. A SZOTE vezetése — és természetesen hallgatói, dolgozói is — azt szeretnék, ha e névfelvételre már ebben az évben sor kerülne. Méltóbban meg sem ünnepelehtnének Szent-Györgyi Albert Nobel-díjának ötvenedik évfordulóját.

ményező lépéseket ez ügy-latát elemezte, azt hangsúlyozva, hogy Szent-Györgyi világhíre révén ismerték meg olyan területeken is e

A megnyitó beszéd után négy előadás hangzott el. Az

Pályázati felhívás Kalmár László-díjra

Kalmár László akadémikus (1905–1976) özvegye alapítványt létesített a számítástudomány és számítástechnika területén dolgozó fiatalok munkásságának elismerése és ösztönzése céljából. Az alapítvány értelmében a következő pályázat kerül évenként meghirdetésre:

Pályázni lehet a számítástudomány és számítástechnika területén elért elméleti eredményről, vagy a számítástudomány és számítástechnika magas szintű, elméleti jelentőségű alkalmazásáról írott dolgozattal, illetőleg szakfolyóiratban megjelent vagy közlésre elfogadott cikk(ek)el.

Pályázhatnak a hazai egyetemeken dolgozó, a pá-

lyázat évében (1987) 5 évnél nem régebbi diplomával rendelkező, 32. életévüket még be nem töltött oktatók és kutatók, továbbá az egyetem V. éves hallgatói.

A beérkezett pályázatokat a József Attila Tudományegyetem rektora által felkért, tudományos minősítéssel rendelkező egyetemi dolgozókból álló 3 tagú bizottság bírálja el.

A díjnyertesek részére oklevél és évi 9 ezer forint pályadíj kerül kiosztásra. A pályázatot elbíráló bizottság belátása szerint dönt abban a kérdésben, hogy a díjazásra rendelkezésre álló összegből egy vagy több pályázó részesüljön. Egy pályázó azonban 2 ezer forintnál kisebb összeggel nem jutalmazható.

Megfelelő színvonalú pályamű(vek) hiányában a bizottság az adott évben rendelkezésre álló összeget, vagy annak egy részét a következő évre átviheti.

A pályadíjak átadására hetedik alkalommal 1987 márciusában — Kalmár László születésnapja alkalmából — kerül sor.

A beküldési határidő 1987. február 20. A pályaműveket kérjük 2 példányban a József Attila Tudományegyetem Rektori Hivatala címére elküldeni (6720 Szeged, Dugonics tér 13.).

CSÁKÁNY BÉLA,
a József Attila
Tudományegyetem
rektora

PB-ülés a tudományegyetemen

Az MSZMP JATE Bizottsága január 22-én megvitatja az MSZMP KB 1986-os káderpolitikai határozatából következő egyetemi feladatok, majd elfogadta testületi üléseinek e félévi ütemtervét. Tájékoztató hangzott el a megyei párt-végrehajtóbizottságnak a JATE-n folyó politikai, ideológiai nevelőmunkáról kialakított állásfoglalásáról. Végül új tagokat kooptáltak az egyetemi párttestületekbe.